

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
ena primeroma zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo
(administracija) in ekspedicija na
Dunajski cesti št. 15 v Medija-
tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošilja
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Medijatovi hiši,
šteč. 15.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Doba konfiskacij

se je zopet pričela. Dva dni zapored sta bile konfiscirani enkrat „Slovenec“, enkrat „Narod“. To je lepa ilustracija „Tagblattu“, kateri nas je že za vladne liste proklamiral, sebe pa kot vbozega preganjanega in trpečega opozicijskega naslikati hotel, čeravno se mu ta nezgoda (konfiskacija) skoraj nikdar ne zgodi.

O tem, kar nas najbolj boli, ne smemo pisati, če nečemo sebi in bralcem škodo nakopati. Ne vemo si druge pomoči, ko to, da se priporočamo našim poslancem, naj oni gorko podpirajo predlog češkega poslanca dr. Gregra, da naj se objektivno postopanje odpravi. Očividno je, da se to postopanje nikakor ne vjema s tiskovno svobodo, kakor nam jo ustava obeta, in skoraj bi si že včasih čase cenzure nazaj želeli, ker tačas je bil vničen le rokopis, ki se vedno z drugim nadomestiti dá, zdaj pa nam zasežejo cel list, ko je že ves natisnjen.

Vsi narodni krogi večó, da nas je prejšnja (in dozdaj se še ni nič zboljšalo) sistema najbolj pritiskala v šolstvu; in ravno o šolig. državni pravdnik ne pusti nič pisati. Ali za moremo veselje imeti do pisanja, ako so nam bistvenih vprašanjih usta zamašena?

Pritisk na naš narod je ravno na Koroškem in Štajarskem najhujši; in ko smo o tem pisali, bil je list zasežen. Tedaj pač nobene tiskovne svobode nemamo, in prosimo naše g. državne poslance, naj poizvedó pri g. ministerstve m predsedniku, če res Slovincem ne pri-

vošči te svobode, ki jo drugi narodi, osobito Nemci, v polni meri uživajo?

V tem oziru pričakujemo pomoči od državnega zbora, naj on znani §. 300 in §. 54 nekoliko natančneje določi da ne bosta v vednem navskrižju s §. 15 državnih osnovnih postav, vsled kterega je vsakemu dovoljeno, svoje mnenje pismeno ali ustmeno javno razglasiti.

Ni naš namen, konfiskacije same kritizirati, ker bi s tem zopet postavili zapadli, ampak mi govorimo le za to, naj se dosedajne postavne spremene in zboljšajo, da bodo časniki svobodneje dihal in da bomo vsaj na blizu sami vedeli, kaj smemo pisati in kaj ne; po sedajnih postavah pa nam tega ni bilo mogoče vedeti, kajti že do stikrat se nam je kak članek prav nedolžen zdel, pa g. državni pravdnik je bil drugzega nazora, in je spoznal v njem ali kaljenje javnega miru in reda, ali pa zaničevanje oblastni.

Z. dr. Gregrovim nasvetom, ki ga je tako jedernato zagovarjal v državnem zboru, smo popolnoma složni, in želimo le, da bi pri gosp. ljudskih zastopnikih dosti prijateljev in podpirateljev našel.

Svoboda tiska je prva terjatev vsake svobodne države. Mi slovenski časnikarji smo menda zadosti dokazali s svojim honestnim in zmernim pisanjem, da smo take svobode vredni, in da smo za svobodo zreli. Laž in nenravnost ste nam zoperni, do sleparstva se nam gjuši; naš edini namen je, ljudstvo podučevati, k dobremu napeljevati, blagostanje naroda povzdigniti, domačo vedo in umetnost izbuditi in

gojiti, novim, „dobrim idejam pot gladiti, ljudstvu razkladati njegove ustavne pravice in tako ga peljati k pravi ustavni svobodi.

To so gotovo lepi nameni, in le ti dobri nameni razveseljujejo nam srca, ter nam dajejo moč, vstrajati na težavnem svojem stališču, obsutim s trnjem stoternega nasprotstva in materialne bede. Kdor pozna slovenske časnikarje, kako mislijo, delajo in trpé pod tolikimi neugodnostmi, in kako malo osebnega dobička jim ta posel donaša, ta nam bo gotovo pričevalo dal, da smo za svoboden tisk zreli, in da smo si to svobodo zaslužili. Tedaj smemo pač tudi v tem oziru poboljška prositi in pričakovati!

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 25. januarja.

Franc Salm-Reifferscheid, predsednik odbora za kultiviranje zemlje na Češkem se je odpovedal temu mestu zavoljo nezadostnega znanja češčine. Čudno je, da Reifferscheid prej ni znal, da ni zadosti več češkega deželnega jezika, da še le zdaj to spozna. Gotovo, da je odstopil na želje vlade. Dobro bi bilo, da bi slovenščine nezmožni uradniki po Slovenskem posnemali Salm-Reifferscheida.

Vsi časopisi poročajo, da se kmalo dopolni ministerstvo. Novi naučni in finančni minister bota vzeta izmed avtonomistov.

V državnem zboru se je začela debata o vravnavi zemljiščnega davka. Poljaki

Jezičnik.

XVII. leto; spisal J. Marn.
(Konec.)

D. Oliban Anton. — Kdo ne pozna njegovega „Oče naša in X zapovedi“ po Alb. Stolzu? — Peti je začel O. l. 1845 v „Novicah“; prva njegova: „Tolsžba“. Pisal je dalje v „Slovenijo“, „Drobtinice“, v „Slov. Bčelo“ in „Zgodnjo Danico“ o svetih in posvetnih predmetih, v vezani in nevezani besedi. Životopis Olibanov nam je podal (po njegovi smrti) iskren njegov prijatelj Dragotin po „Novicah“ l. 1862 (Spomini na grobu Ant. Olibana). Roj. 1824. na Kranjskem v Moravčah hodil je v šolo v Kamniku in Ljubljani in bil med odličniki. L. 1846 šel v Celovec v bogoslovje; mašnik 1851; služboval v raznih krajih po Koroškem in slednjič pri Materi Božji na Jezeru, kjer 8. majnika 1860 umrl. Bil je O. „živ, vesel, skoz in skoz resničen in odkritosrčen, včasih zamišljen, večidel humorističen tudi nekoliko zabavljiv, pa nikoli ne hudoben.“

E. Andrej Likar, rojen v Spodnji Idriji 1826., šolal se v Idriji in Ljubljani; mašnik 1855; služil v 5 krajih; umrl kot fajmošter v Polomu na Kočevskem 1865. Njegov

„Zdihljaj domovini“ kaže, da je že pred l. 1848. bil domorodec. Povedke, pesmi in druge spise njegove so prinašali „Vedež“, „Novice“, „Koledarček“. Naj večje delo njegovo „Sveti zakon“ 1855 (Kaj je? odkod? ktere dolžnosti naklada?). Iz ilirskega je anonymno prestavil dvoje zgodovinskih gledališnih iger. Poslednji spis njegov, v Novicah 1863., je „Cérknica in njena okolica.“ Mnogo drugih njegovih sestavkov se po časnikih raztresenih nahaja.

F. France Jeriša Detomil — iskren rodoljub, vsestransko izobražen, duhovit pesnik in pisatelj. Kolikokrat smo prepevali njegovo „Sem slovenska deklica“ (po dotični ilirski)!! „Za dom in slovenski Parnas“, piše Marn, se je Jeriša vnel l. 1848. in prve pesmi njegove se prilegajo duhu onega burnega časa. Marljivo je potem pisaril „Vedežu“ — za mladino (odtod pridevek „Detomil“); pozneje „Sloveniji“ in „Ljublj. časniku.“ Marsikteri spis njegov se nahaja v Bleiweisovih gimnazijskih berilih. Naj bolj zaslovelo je mladega pesnika ime po 24 „Hebejskih melodijah“ po Byronu (v „Novicah“). Prestavil je čvrsto Hirsch-ovo „Žandarsko“. Marsikaj njegovega hranita tudi Bl. „Koledarček“ in Jan. „Glasnik“. Jedernati so njegovi „Utriki.“ Nekteri Detomilovi spisi so prišli na svetlo še le po pisateljevi smrti.

Zadnjo spomenico po Herderji so prinesle „Novice“ 1856. Rojen je Jeriša v Smledniku 1829, umrl — za koleru — na Dunaji še le 26 let star 1855. Bil je kandidat gimnazijske profesure.

G. Malo besedi o dr. Leonu Vončiču. Šaj ga imamo še živega pred očmi možaka — po duhu in telesu —, poštenjaka do dna tega pojma. Videl in slišal sem ga jaz, ki to pišem, kot govornika pri Uršulinaricah in kot očeta v družini njegovih rokodelcev; bral marsikaj o njem in od njega: bolje ga ne moreš opisati, ko ti ga je opisal „Jezičnik.“ Res, prav taki je bil Vončina. Oj, nemila smrt, da nam tako brezozirno podiraš in pobiraš naše stebre! — Pisal je dr. Leon prejšnjih let v nemšk. jeziku v razne znanstvene in politiške liste. Tisučletnica ss. Cirila in Metoda ga je spreobrnila v slovenskega pisatelja. Kot tacega ga nahajamo v „Zlatem Veku“. Od tistih mal je ostal zvest in zaveden narodnjak, vpliven podpornik slovenstvu, desna roka našim prvakom. Delal je za cerkev in narodnost. Rodil se je Vončina v Novem blizu Reke 1826; gimnazij dovršil v Novomestu, licej in bogoslovje v Ljubljani, postal profesor bogoslovski itd., umrl 4. nov. 1874. Kaj je bil, kazal je pogreb njegov.

bi bili radi to stvar zavolj lastnih interesov zavlekli.

Avstrijski **budgetni odsek** je pretečeni teden obravnaval budget skupnega vnajega in vojnega ministerstva.

Državni poslanec **Microscovski** se je poslanstvu odpovedal.

Vnanje države.

Črnagorska vlada bo kmalo odgovorila na okrožnico turškega ministra vnanjih poslov, ter dokazala, da so turške civilne in vojne vlasti podpirale albansko ligo. Mahomedancem Črnagora ne vzame posestev, le uni, ki se bodo z orožjem v roki ustavljali okupaciji, zgube svoje premoženje.

Govori se, da **angleški** poslanec Layard odstopi ter na njegovo mesto pride Sir Juriji Elliot.

Nemška vlada je zveznemu svetu predložila novo vojno postavo. Nemčija bo svojo armado pomnožila za 80.000 mož. Infanterijo za 11 polkov, poljsko artilerijo za 1 nov polk z 8 baterijami, 1 pešartil. polk in en bataljon pijonirjev se bo na novo ustanovil. Infanterija se bo pomnožila za 7%, pešartil. za 7, pijonirji za 5 in poljska artilerija za 13%. Vpeljava teh vojnih oddelkov bo stala 27 milijonov mark, in njih vzdržava bo pomnožila vojni budget za 17 milj. mark na leto. Nemci čutijo, da niso priljubljeni v Evropi zavolj njih prevzetnosti, zato se baje oborožujejo na vse slučaje. Velike vojne bremena bodo naposled zlomile tudi Nemčijo, to je sad Bismarkove politike.

Avstrijski poslanec v Atenah grof Dubsky baje prevzame vodstvo del avstrijskega poslanstva v Carigradu.

Kako kritični so sedanji časi nam kažejo mnogoštevilne spremembe osobja **evropske** diplomacije. Izmed 20 diplomatov bivših na berlinskem kongresu sta že dva umrla, 10 jih je pa že premenilo svoje mesta, ali pa ustopilo v pokoj. Le angleški zastopniki so še ostali vsi na svojih mestih. Pa tudi v drugih diplomatskih krogih so se godile velike spremembe. Rusija ima šest poslanstev pri evropskih dvorih, a je od berlinskega kongresa že

4 poslance premenila. Avstrija ima 7 poslanstev; pa razun v Vatikanu od tega časa vse poslance premenila. Francija je tudi izmed 9 poslancev, ki jih ima pri tujih dvorih, v tem času 6 premenila. Italija pa ima že od časa berlinskega kongresa že 4 ministre vnanjih poslancev in je že enega poslanca premenila. Prememb pri diplomatskih mestih 2. reda pa že skoraj ni mogoče naštet. Da take pogoste spremembe diplomatov niso brez pomena, je jasno, ona svedočijo s sedanjim težkim meddržavnim položajem.

Izvirni dopisi.

Z Goriškega, 20. jan. Mnogo se je že pisalo o šibki plači katol. duhovenstva. Vse je bob v steno. Zakaj? Poprašajmo kak drug „genus musicorum“! kako so muzicirali uradniki? kako finančno osobje? kako so postopali učitelji in profesorji? kako vojaški častniki, žandarji itd.

Slišal sem z lastnimi ušesi, kako ponosno je govoril v neki družbici veljavni c. kr. finančni nadzornik: „Našim možem se mora plača zboljšati“. Isto tako so govorili in delali veljaki, predstojniki raznovrstnih c. kr. uradov pod „bürgerministerstvom“. Glavarji so se bojevali z uma svitlim mečem, po zbornicah so korenito dokazovali v jedernatih govorih, da človek je človek, da za svoje bivanje mora vsak počez 400—600 gld. letnih dohodkov uživati. Dosegli so, kar so nameravali.

Le mi — „wir haben keinen Führer“. Kaplanu zadostuje letna svota 210 gld.; dosledno tedaj, da on ni človek.

Bil je ne daleč c. kr. davkar (zdaj počiva v mirni zemlji) z redno plačo 1200 gld.; doklade in izredni dohodki vrgli so mu 300 gld. In bi davk. kasir s 1500 gld. je svoje dni veliko veliko študiral, dospel je namreč do 4. razreda nekdanjih normal. Njegov kolega, mladenec bistrega uma, imel je več sreče dospel je konec 16 dolgih šolskih let do kaplanije, z 210 gld. dohodkov.

Ni mar štalir (Stallknecht) J. B. v Gorici na boljšem stališču? Omenjeni hlapec je tožil da ga je nek slepar za 400 gld. opeharil, rekoč: „To so moji trdozasluženi groši celega

„leta“! — „Kako ste jih pač mogli prihraniti v enem letu?“ — „Prav lahko“, odgovori, „dobro hrano, pa tudi kako staro obleko prejmem od gospodarja, spim na gorkem senu, tobaka ne smem paliti ne v hlevu ne v senu. Evo, „šparam“ lahko. V hranilnici pa pri ljudeh imam že kak stotak.“ — Skoraj bi ga kaplan zavidal. Saj ga.

Imamo pa drugi zlati vir — Stremayrove subvencije; to je prava toča. Ta se vsiplje na glave gg. kuratom majhnih duhovnij po 200—300 duš, drugi dušni pastirji, vikarji, kaplani, ki nosijo težo in breme 500—1000 pa tudi do 1500 duš, so tako srečni, da državna toča nad njihovimi glavami nikoli ne ropota. Al ti gg. nunci imajo veliko ovac. „Več ovac, več volne“. — Kaj pa da! Narobe. So ovce, pa lačne, oskubljen; stalna nadloga pri farovžih.

Zastran tih zloglasnih grošev sprožil je neki učenik dopisnik v goriškem „Folium dioecesanum“ l. 1879 str. 77 originalno misel. Čitaj, pa najdeš meč, s katerim je goriški vozel presekan. Ti g. dopisnik je pač zadel na tarči v črno črni „centrum“! Le-to se vidi, da je slep; ali pa sam tako blagega srca, da živi v svetih nadah, da drugi imajo enako sočutje s trpečim sobratom. Najte! „Diximus nempe alias, — tako piše — nonnullis e consacerdotibus nostris istud in votis esse, ut quisque Curatus acceptam a gubernio pecuniam in communem massam comportet, deinde vero confratres aliqui... subsidia iis decernant et erogent, quos egentiores cognoverint“. (T. j. Nardarjeni kurati naj bi iz cele nadškofije prejeti denar skup prinesli ter v en mernik ali hektoliter vsuli, iz katerega naj bi pooblaščenci zajemali pa drugim bolj potrebnim sobratom delili.) Dobro prav! dobro! prelep ideal bratovske ljubezni.

Prezgodaj umrli msgr. dr. Hrast, ki je bistro znal presoditi duhovsko življenje, bi si ne upal trditi: „Quid enim? Presbyteros nostros, avidos, invidos, egoismo deditos credamus?“ Ko bi z vami g. učenjak Janez dr. Hrast od tega projekta (predloga) slišal, bi se za lase zgrabil ter vzdihnil prav globoko in humorno: „Risum teneatis, amici!“ „Pecunia“ namreč je taka žila, da kdor jo ima enkrat v pesteh, celega grla sklicuje: „Tenui eam nec dimittam!“ Kaj ni taka? Socius.

Domače novice.

V Ljubljani, 27. januarja

(Stolni organist Förster) nam pošlje naznanilo, da „Poslanega“ v „Narodu“ ni pisal on. Mi mu to radi verjamemo, ker — če je že prav zmožen takih surovosti, vendar zmožen ni slovenskega jezika toliko, da bi jih mogel spisati.

(Občni zbor Marijne bratovščine) je bil v mestni dvorani dobro obiskan. Iz poročila odborovega je razvidno, da se je premoženje društva v teku zadnjega leta za 1000 gold. pomnožilo, tako da znaša zdaj okoli 22.000 gl. Novih udov je pristopilo 125, umrlo jih je pa 58. V odbor so bili voljeni Drašler Franc, Jemec Gašper, Hribar Franc in Pajsar Tomaž. Za pregledovalce računov pa Arzelin, Grilec in Haderlap. Za revne ude se je dovolilo 40 gld. izvanredne podpore. Velik smeh je zbudil predlog nekega laškega žlajfarja, naščuvanega menda po drugih osebah, da naj se zopet nemško uradovanje uvede, ki je je bilo lani odpravljeno, in naj se uraduje v obeh jezikih; to je pa popolnoma nepotrebno, ker so udje po ogromni večini Slovenci, in če se za enega ali dva Nemca uvede nemščina, morala bi v isto pra-

To je tedaj kratek posnetek iz „Jezičnika“ XVII., ki naj bi čitatelje napravil, da sežejo po knjigi sami in po obširnih — ne životopisih o njej, ampak slavstvom pisih. Glavne črtice iz življenja pisateljevega — sosebno javnega — so potrebne res, pa sploh tudi zadostne za karakteristiko literarnih njegovih proizvodov, nepotrebne pa so nadrobnosti iz privatnega življenja, zlasti če so pohujšljive ali če oskrunjujejo ranjega spomin. Še manj primerno je pritirovanje tacih reči, ki zadevajo druge in tretje osebe, pisatelja pa in slovstva malo ali nič. To pa ni Marnova metoda; on nam podaja zvesto pa s težavami nabranih in prebranih spisov dotičnega pisatelja; allotrija niso njegova navada. On spise kronologično ureduje in v pisateljevem duhu — kolikor neobhodno treba — pojasnjuje, a ne, da bi se moglo reči o njem, da v literaturi su a dogmata quaerit. Zato ga pa tudi imamo v „Jezičniku“ opisanga, če ne človeka vsega, pač pa pisatelja živega pred očmi in gledamo dobro pisateljevo in o tej razvojno stopinjo jezika, pisave in slovstva. — Zapazil sem še neko drugo napačnost v naših literaturupisih. Vse preiščeš v in na pisatelju in krog njega; preiščeš mu srcé in obisti; opišeš posebno rad temno stran njegovega

značaja in življenja — na videz objektivno; — na zadnje pa vendar svojega junaka — malika brezmerno povečuješ tako, da se čitatelju ali poslušalcu zdi, kakor da bi bil bolj zarad napak, ko zarad zaslug časti vreden; kakor da bi nemoralnost ali nejevera ali kaj takega bilo podlaga slavi njegovi. Zadel sem tudi že na to-le: Pesnik A. n. pr. mora biti po opisu surovež, misanthrop... atheist, potem se pa razlaga njegova — molitev! In takega „atheista“ molitev se odlikuje na čelu kakega šolskega berila! Kakošna doslednost! — Še bi rad povedal, kako kdo „klasik“ postane, kaj je „literarno zamolčanje“ in druge take in enake, toda bi se moja razprava znabiti ne vjemala s tem, kar sem hotel danes povedati, da ne bode namreč nikomur žal, če prebere sam in sam presodi XVII. tečaj Marnovega „Jezičnika“, ki se veliko lože dá brati in ceniti zdaj, ko imamo v ličnem zvezku vso mikavno in podučno tvarino skupaj; prej v „Tovarišu“ je bilo vse — se ve da, kakor drugače biti ne more — razvlečeno in razmrvljeno. — Dobiva se „Jezičnik“, l. 1879, kakor še nekteri njegovi predniki, v „katoliški bukvarnici“ v Ljubljani. Zadnji tečaj (XII.) 83 strani stane 60 kr.

vico stopiti tudi italijanščina, ker je tudi par Lahov pri društvu; toliko jezikov bi pač povzročilo velikansko zmešnjavo; zato je občni zbor z veselostjo na dnevni red prešel čez ta predlog. Sicer se je zborovanje mirno vrešilo in je predsednik g. Regali zborovanje mirno in nepristransko vodil.

(Včerajšnji somenj) je bil precej mlačen. Živine je bilo še precej priguane, pa manjkalo je kupcev; po štacunah se ni dosti poznalo, da je somenj.

(Škandal). Včeraj sta nam došla telegrama z Dunaja takih-le besedi in takega-le spisa: „Zemljisno davakarska postava vrnila odsegu novo poročaje 8 dneh.“ Obravnava zemljiske postave vsila brez cherteka neki bolnega. Vercni listi pišejo, da ga ne 60 vec. Poslanci pricakujejo resitev dopolnjenja ministerstva pred obravnava bosenskih predlogov. Kaj je to? Ali se telegrafisti v slovenskem mestu norčujejo z našim jezikom, ali pa ga ne razumijo? Kako more telegrafično vodstvo kaj tacega z rok dati? Saj se vsak poba mora smejeti taki pisavi. Ali smo za to na svetu, da bomo ugi-bali take hierogliffe, ki so pošteno plačane? Mi bomo poslali originala teh spak na Dunaj!

Razne reči.

— Iz ilirske Bistrice, 23. jan. — Vabilo. Naša čitalnica napravi 2. februarja veliko „besedo“ v spomin Valentina Vodnika s sledečim programom: 1. Pri zibelki (Mašek), 2. Deklamacija (Toman), 3. Večerna (Härtel), 4. Govor. 5. Zvonovi. 6. Gluh mora biti — burka v enem djanju. 7. Tiha noč. 8. Loterija. 9. Ples. Pri plesu svira kvartet českich godcev. Začetek ob 7. uri zvečer. Vstopnina za posameznike 1 gld. za družine 2 gld. Veči doneski se s posebno hvaležnostjo sprejmejo. Ker je čisti dohodek te veselice namenjen v prid stradajočih Istranov, nadjamo se od blizo in daleč obilo vdeležbe, h kateri najljubšeje vabi odbor.

— Zahvala. Velečastiti gospod dr. L. Gregorec, urednik „Slovenskega Gospodarja“ je odboru za stradajoče v Istri sto štirinideset (134) goldinarjev in 35 kr. poslal. Odbor se imenovanemu gospodu in vsem dariteljem najtopleje zahvaluje za darovane svote ter jim v imenu naših stradajočih bratov kliče: Bog jim povrni tisočero! V imenu odbora za stradajoče v Istri Berbuč, tajnik.

— Ministri od 1848 leta. Od tega leta do letos so bili v Avstriji sledeči ministerski predsedniki: Grof Kolovrat je nastopil 5. aprila 1848, knez Schwarzenberg nastopil 21. novembra ravno tistega leta, grof Buol nastopil urad 11. aprila 1852 in je uradoval 7 let 4 mesece, za njem je postal 21. avgusta 1859 grof Rechberg predsednik ministerstva, 4. februarja 1861 nadvojvoda Rainer, 26. junija 1865 grof Mensdorf Ponilly, 27. julija 1865 je postal ministerski predsednik grof Belcredi, za njem 7. februarja 1867 baron Beust, 27. junija tega leta grof Ed. Taaffe, 30. decembra 1867 knez Karol Auersperg, za njem je 24. decembra 1868 leta prevzel vodstvo ministerstva (zopet grof Taaffe, kateri je postal 17. aprila 1869 ministerski predsednik, od 15. januarja 1870 je 14 dni provizorično vodil ministerstvo dr. Nace pl. Plener in 1. februarja t. l. je postal ministerski predsednik dr. Leopold Hasner in ostal v uradu le 71 dni, za njem nastopil 11. aprila 1870 grof Adolf Potocki, 6. februarja 1871 grof Hohenwart, 30. oktobra 1871 baron Holzgethan in uradoval le 26 dni, potem je 25. novembra t. l. postal ministerski predsednik

knez Karol Auersperg ter predsedoval 7 let in 3 mesece. od 15. februarja 1879 je provizorično vodil ministersko predsedništvo dr. Stremayer, in za njem je postal ministerski predsednik grof Taaffe 12. avgusta 1879. — Minister vnanjih del je postal 18. marca 1848 grof Figuelmont in uradoval le 30 dni; za njem baron Wresenberg 8. maja 1848, 21. novembra 1846 knez Schwarzenberg, grof Buol 11. aprila 1852 in ostal v uradu skoraj 7 let, za njem je postal minister vnanjih del grof Rechberg, 17. marca 1859 in za njem 27. oktobra 1864 grof Mensdorf Ponilly, ter 30. oktobra 1866 baron Beust, pod njem je 12. decembra 1867 postalo ministerstvo skupno državno za obe državni polovici, 14. novembra 1871 je postal grof Andrassy minister vnanjih poslov in 8. oktobra 1879 baron Haymerle. — Ministri notranjega so bili: od 20. marca 1848 baron Pilersdorf, 18. julija 1848 baron Dobihof 21. novembra 1848 grof Sadion, in 28. julija 1849 dr. Aleksander Bach, ki je ministroval več nego 10 let, 28. avgusta 1859 je postal minister notranjih zadev grof Goluhovski, 13. decembra bodočega leta vitez Schmerling, 4. aprila 1861 je postal vitez Lasser vodja politične uprave, 27. julija 1865 postane Belardi minister notranjih zadev, 7. januarja 1867 baron Beust in 7. marca 1867 grof Taaffe, 30. decembra 1867 dr. Karol Giskra, 12. aprila 1870 zopet grof Taaffe, za njem 4. februarja bodočega leta grof Wart, potem je provizorično vodil ministerske dela sekcijski šef Wehli, 5. novembra 1871 postane minister notranjega baron Lasser, 5. julija 1878 knez Karol Auersperg in 15. februarja 1879 grof Taaffe. — Ministri pravosodja so pa bili od 20. marca 1848 22. aprila 1847 baron Sommaruga, od 18. julija 1848 do 11. oktobra 1848 je bil minister pravosodja dr. Aleksander Bach, in 21. nov. 1848 je on zopet prevzel pravosodno ministerstvo, 28. julija 1849 postane pravosodni minister vitez Schmerling, 23. januarja 1851 baron Kraus, 18. maja 1857 grof Nadasdy, 26. oktobra 1860 provizorično prevzel ministerstvo pravosodja in 11. februarja 1861 je postal minister pravosodja Pratobevern, 18. decembra 1862 dr. Hein, 27. julija 1865 vitez Komar, 28. julija 1867 vitez Hye pl. Glunek, 30. decembra 1867 pa dr. Herbst, 2. aprila 1870 je postal pravosodni minister vitez Čabušnik, 6. februarja 1871 dr. Karol Habietinek, od 30. oktobra je ministerstvo pravosodni vodit. sekcijski šef Mitis in 25. nov. 1871 postane Julij Glaser in za njem je prevzel vodstvo ministerstva pravosodja dr. Stremayer 12. avgusta 1879. — Ministri financev so bili: od 20. marca 1848 baron Kübek, 2. aprila 1848 baron Kraus, 21. decembra 1851 leta baron Baumgartner, 10. marca 1855 baron Bruck, 10. marca 1855 je postal minister financev 22. aprila 1860 pl. Plenner, 27. julija 1865 grof Lariš-Mönich, 21. januarja 1867 baron Becke 30. decembra 1867 dr. Rudolf Brestel, 12. aprila 1870 je prevzel vodstvo finančnega ministerstva sekcijski šef Karol Dirole, in 6. maja 1870 je bil imenovan za finančnega ministra baron Holzgethan, 15. januarja 1872 b. Pretis, in od 12. avgusta 1879 vodi provizorično finančno ministerstvo sekcijski šef Kertek.

Odgovor na „Poslano“ Förster-jevega peresa

v 18. štev. „Naroda.“

Ne bi bil verjel tega, kar se je zgodilo: namreč, da se bo kdo v javnem političnem listu prepiral z „Brenceljnovi Rešpehtarjevo kuharco,“ kakor to stori stolni organist in

glasbeni mesija „za Kranjsko in vse Sloven-sko“, gosp. Förster z izposojenim peresom, ker sam, čeravno že dolgo na Slovenskem bivajoč, se do znanja našega jezika do zdaj še ni ponižal. No, pa ker vé, da s tisto jezičnico bi ne prišel dalje, ko Don Quixote z mlini, se spusti brž v mene, na čegar ramah sloni „Brencelj“. Dobro, Don Förster, Vi ne marate suhih mlinskih lopat, ki človeka lahkó čvrsto preko ušes oplazijo, Vi se lotite živega mesá, ker mislite, da to napadanega skli.

In tej svoji taktiki se imate zahvaliti, da odgovarjam jaz na Vaše „Poslano“, ki kaže, da se tudi Vi niste dosti „likali“, če se prav niste morda po „blatu in luknjah“ valjali, kar meni Vaše izposojeno pero očita. Pa naj bo to, kakorkoli, pri nas domá nimamo tako velikih žlic, da bi se vsak izobraženja in kulture najedel v četrt ure, nekteri je celó premalo dobi, na Žabjeku se je tudi nisem najedel, ali vendar če bi midva pod mero stopila — kdo vé, kteremu bi več manjkalo do „štrih“!

Ker ste Vi z izposojenim, pa slabo vrezanim peresom, spletili precéj dolge litanije oá-me, menda ne bote dali brž zapreti, če Vam tudi nekoliko obširneje odgovarjati predrzmem se.

Za prvo si izberem nekaj, kar se je Vam premalenkostno zdelo omeniti — če ni morda stavec iz pozabljenosti izpustil. — Se ve, kdo pa bo tudi takemu velikašu zameril, če se za malenkosti, kakor so na pr. volitve v mestni, deželni in državni zbor, ne briga, jaz Vam celó rad verjamem, da bi Vam bilo še ljubše, če bi od svojih dohodkov nobenega davka ne plačevali. Veseli bodimo revni Slovenci, če ljudje, ki se tako globoko ponižajo, da med nami zapuščenimi in ob naših groših žive, ne držé očitno z našimi nasprotniki, da ne volijo nemčurjev. „Bodi vesel, para“ — je rekel grajščinski oskrbnik kmetu, ki mu je desetino prinesel — „da še palice ne dobiš.“ In Vi — odpustite moji predrznosti — ste bili poklicani k nam, da popravite nevednega Riharja strašne grehe. Vsa dežela je upila tako dolgo, da ste jo prišli odrešiti. Potlej se pa jaz, ubogo „nihče“, krotka, ki se po blatu valja, spravim nad Vas — se reče, ne jaz, ampak „Brencelj“, kar je pa Vam vse v eni koži.

Pa še več! Čitalnica, ki Vam je že prej neprijetno dišala, Vam je zdaj prenizek, prepodli kraj, tam Vaša Prevzetnost nima več spodobnega prestola. S svojim ministerskim odlomkom od enega prvih dni t. l. se toraj odpoveste tisti čitalnici, po kateri ste postali to, kar ste, kajti zdaj Vam ni treba več klečepaziti pred veljavnimi narodnjaki, hvala Vaši Domišljivosti in Napihjenosti. „Der Moor hat seine Schuldigkeit gethan“ — v ogenj z lestvo, ki se več ne potrebuje!

Vse to je Vaše najeto pero pozabilo omeniti v „Poslanem“, in to je vendar glavna stvar, potrebna, da človek Vašega izposojenega peresa črnilo razume, ker ravno zato se je „Brencelj“ največ zaletel v Vas; ta sitna muha namreč kar ne more trpeti ljudi, ki narodu našemu nič ne koristijo ali ga malomarno prezirajo.

Kar to Vaše pero drugega piše, temu ploskam jaz in sem prepričan, da bo ploskal ves slovanski svet, kteremu je mar za zboljšanje po Riharji pokvarjene cerkvene godbe. Res je: če bi se bil jaz bolje „likal“, če bi se „Brencelj“ ne zakadil tu in tam tudi v kakega duhovnika, ampak se klatil le okoli govedi po hlevih, če bi jaz zmiral domá tičal in nikdar ne šel v nobeno gostilno, če bi bila vsa duhovščina naša moji sovražniki, če bi „Brencelj“ v noben farovž ne pribrenčal (ampak bi se vsa naročnina pošiljala Vam), če bi jaz ne bil „plačan prijatelj“ duhovščine, bi bila Vaša cerkvena godba izvrstna, ljudje bi se kar zamaknili vanjo.

Ad vocem „plačan prijatelj duhovščine.“ Da, res plačan, pa kako! Mi smo domačini, se poznamo z mladimi nog, jaz si štejem v čast, da so mi tisti prijatelji, ki me poznajo. In hvala Bogu, več jih imam nego jih bote Vi imeli, če še sto let živite. In od kod je to prijateljstvo? Od tod, ker smo skup ali vsaj ne daleč narazen domá in ker je vsak duhoven poštenjak in vnet za telesni in duševni blagor naroda našega, nikakor pa ne godec, ki pride s tujega gost za plačo, potem pa za-

hiteva še slave in to, da se navadijo poslušalci njegovih, ne pa on njihovih pesmi.

V drugem oddelku svojega poslanega se spravite nad našega nepozabljivega Riharja. Tu pa oprostite, da tudi jaz odložim ponižnost in stopim Vam pred zobe. Kaj je bil Rihar? On je bil naš rojak, duha našega, on je oživil cerkveno petje po vseh slovenskih deželah in probudil pesnike in skladatelje k delu. Narod ga je sprejel z veseljem in najslavnejši naših cerkvenih pesnikov so mu skladali pesme, ktere je vglasboval v domačem — ne pa v tujem, husitskem, za nas mrtvem duhu. Njegove pesmi se pojó povsod, kjer se slovenski govori. Vi pa se predržnete svojem „poslanem“ pisati: „Es liegen der Redaktion eine Menge Rihar'scher Lieder vor, sämmtlich unter aller Kritik. Der so viel gerühmte Clerus der Laibacher Diöcese soll sich vom Herzen freuen, dass endlich... mit diesen über alles Mass hinaus profanen und unreinen Compositionen aufgeräumt wird, und soll mit allen Kräften mitwirken.“ (To je: Bodite hvaležni vi slovenski kosmatoušci in tepci, da imate mene, Försterja.)

To pa še ni vse. Ta kritika, našega Riharja, ki je imel v peti več pravega duha, kakor Vi v glavi, le prevzetnosti ne toliko, mora vsacega človeka žaliti. Vi ste v isti Wittov list pisali, da so vse cerkve po Kranjskem poplavljen z Riharjevo brozgo (Rihar'scher Schlandrian) in s tem našo deželo po svetu razupili, da, obrekovali. Menite li, da vse, kar ni husitsko ali Vaše, je za nič, se ne sme peti v katoliški cerkvi na Slovenskem?

Najbolj abotno pa je, če se Vi indentificirate s „ceciljanskim društvom“. Menda ste s tem vjeli tudi ono pero v „Narodu“ na limate. „Ceciljansko društvo — to sem jaz“ — pravite Vi. Ali to niste Vi. Ceciljanskega društva namen je lep, mi tudi ne dvomimo, da njegovo delovanje bo koristno, hvale vredno, da bo dobilo veliko drušvenikov in prijateljev — pa ne prej, da se odstrani Vaše Gospodstvo, Vaša domišljivost. Mi imamo svoje skladatelje, svojo glasbo, posvetno in cerkveno, in če Vi hočete s svojega duha proizvesti osrečiti kak narod, osrečite svoj — česki narod, Slovenci smo za Vašo Premogočnost še prenevedni, ne znamo ceniti Vaše Zmožnosti.

A, stoj ti „Aléšovec“, ti, ki nisi nič drugega, kaj najet pisún, ti škripač, ki znaš k večjemu za ples gosti, pa še tisto slabo. Ti si „samouk“ kakor je bil Rihar, in z istega spridenega časa, ti moraš pred Don Försterjem kar poklekni in vesel biti, če te s pota brcne. Don Förster je velikaš pripoznan od Witta, slavnega kralja vseh cerkvenih skladateljev. Kaj boš ti žaba proti takemu volu!

Pa ti Aléšovec, ti tudi ne veš, kaj je „estetika“. Ker se nisi toliko „olikal“, kakor Don Försterjevo pero, vzemi v roke vsaj „fremdwörterbuch“ da razumiš to besedo. Pa kaj veš ti o lepotičiji! Si prenizkega stanu, tvoja nevedna mati te ni učila, kaj je lepo, pozneje se pa tudi nisi toliko „olikal“, da bi se mogel zamakniti v vsako tujo reč, v tuj jezik, v tuje šege, v tujo vero, v tujo glasbo. Ti še zdaj ne verjameš, da domača reč ni nobena lepa, vzvišena, častiljiva, in da vse to mora k nam priti le od drugod in da le tisti je estetičen, ki ima okus za te reči. Tvoja in tvojih prijateljev matere so bile nevedne Slovenske, ki so mislile, da so domači žganci najboljše jed, zato tudi ti in tvoji tovarši nimate prav nič čutja za lepotičje — estetiko. Ali misliš, da so tvoje domovine gore estetične, dokler so sinje, bele ali zelene in dokler se po njih razlegajo domači glasovi? Kaj še! Te gore morajo biti rumene, rudeče ali črne, po njih pa se morajo razlegati tuji glasovi, ki nikogar ne razvesele. nikomur srca ne ogrejejo. Vidiš, ti neestetični Aléšovec, to je estetika, do ktere se patvoj nizki duh nikdar povzdignil ne bo.

Ali ni tako, Don Förster in Vaše pro? Res je, na Vaši strani je Witt. Ali kdo je Witt? Nemec, slovanskega duha v sebi nima sapice. Če bi mi pripoznavali take avtoritete, bi bili davno že na gnoj vrgli svoj jezik in vse slovenske knjige, ker so še večji nemški veljaki izrekli, da naš slovenski jezik ni za svet. Če bi toraj ubogali take svetovalce, bi ne imeli kmalu nič svojega — ne jezika, ne glasbe, ne

petja in nehali bi biti svoj narod. Čudim se le, da Don Förster, rodóm Čeh, išče spričeval pri Nemcih in se potem celó ponaša z njimi.

Don Förster pravi tudi, da so prvi narod v glasbi Čehi. Se ve, Don Förster daleč presega Liszta in Wagnerja, ki sta nedavno rekla, da prvi muzikalični narod v Evropi so Čigani; če toraj Don Förster usurpira zá - se naslov prvega godca, bo moral reči odslej, da je Čigan, ali pa se pravdati z Lisztom in Wagnerjem, ktera pač res od Witta nista pripoznana za taka muzikarja, kakor je on. Lep je posebno konec Vašega peresa, ki se prav lepo podá za brambo katoliškega načela, namreč izrek ajdovskega Rimljana: „Odi profanum vulgus...“ Vaše pero bo že toliko latinski znalo, da ve dá za „vulgus“ (druhal) je mene samega premalo, toraj bodo „profanum vulgus“ vsi gg. duhovni in drugi, ki niso Vašega mnenja. Morda Vam bodo za ta novi priimek kako zahvalo poslali.

Naj ne zamerijo „Slovenčevi“ bralci tej dolgi besedi moji z Don Försterjem. Jaz zmiraj le za denar delam, on pa zastonj in morda še kaj po vrhu dá s svojega žepa. Dajnega prepira ne bo treba, ker Don Försterjevo „pero“ obeta „Narodu“, da se je narečilo za večne čase ná-j. To zagotovilo je porok, da bo Don Försterjeva cerkvena godba vsem po volji, dokler bo „Narod“ izhajal; če pa ne bo, nas bo Don Förster zatožil pri Wittu, in potem nas nemara še v nebesa ne bodo pustili, če ne bomo Don Försterjevih peli. *)

Jak. Aléšovec.

*) Še nekaj ne pozabiti. Gosp. Rihar je bil duhoven, toraj ni mogel imeti toliko uma za cerkveno glasbo in petje, kakor ima obojega tega Don Förster, ki ni duhoven in komaj smodko z ust vzame, ko v cerkev pride. Stavec.

Poziv!

Večjemu delu Postonjskega okraja žuga v tem letu z nova revščina z vsemi žalostnimi nasledki.

V občinah Vremske, Košanske in Vipavske doline, ki mejé na Primorsko, potem v celém sodnijskem okraji Bistriškem — skupaj v 21 občinah s 26 000 prebivalci — je preobilna mokrota spomladi l. 1879, potem celo poletje neprestana suša, kakor tudi trina bolezen prouzročila slabo letino, ki se v tej meri že zdavnaj ni pokazala niti v onih krajih, katere take nesreče večkrat zadenejo. Razun nekaj krompirja so se vsi drugi pridelki slabo obnesli.

Poizvedovanje o tej reči že sedaj kaže, da bode prizadetim spomladi semena in sadežev do čista manjkalo in da bode celo mala zaloga živeža pri večini komaj še zadostovala za mesec februarij.

Hitra in izdatna pomoč je tedaj silno potrebna.

Sicer se ni nič potrebnega opustilo, da se moremo v polajšanje revščine zanašati tudi na državno in deželno pomoč. Toda gledé na pripravljena sredstva in podpore, ki so drugje še v mnogo večji meri potrebne, je vendar dvomiti, da bi ta pomoč popolnoma zadostovala, do dobrega odpraviti stisko z vsemi nevarnimi nasledki.

Polen zaupanja se tedaj obrnem do čuta dobrotelnosti blagih prebivalcev te dežele, kteri se vedno prav sijajno v dejanji kaže, s tem, da v korist teh pomanjkanja trpečih razpisujem tu očitno nabiro in naročujem, da se dohajajoči mili darovi sprejemajo pri deželnih političnih oblastnihaj; za njih primerno porabo se bode vse preskrbelo s sodelovanjem dotičnih občin.

Imena darovalcev in dohajajoči zneski se bodo razglasili v deželnem časopisu.

V Ljubljani, dne 21. januarja 1880.

C. kr. dež. predsednik v vojvodini Kranjski:

Franc vitez Kallina l. r.

Za stradajoče Istrijane so podarili:

V Idriji „Neimenovan“ 10 gl. V Mariboru „Neimenovan“ 2 gl. V Tominu „Neimenovan“

1 gl. 50 kr. Č. g. Stanislaj Šranc, župnik 5 gld. V gostilnici pri „Pance-tu“ (v Krakovskem predmestju) gosti 5 gld.

„Poslanih 71 gld. 50 kr. sem resnično prejel. Bog plati vsem dobrotnikom! Potreba je res velika. O Hugo Novljan.“

V Avstro-Ogerski, Nemčiji, Franciji, Angliji Rumuniji, Španiji, Holandiji in Portugalski varovani

Wilhelmov

čaj za čiščenje krvi proti protinu in putiko je edino pomagalo zimsko zdravilo.

*****	*****	*****
D. voljeno od	Poskušeno	Vsled patenta
ces kancelije	in	Nj. velič se
Dunaj	za dobro	ne sme pona-
7. junija	spoznano.	režati.
1858.		Dunaj 12. maja
		1858.
*****	*****	*****

Ta čaj sčisti ves život, on preišče celo telo in vse bolezni iz njega prežene.

Za zmirom ozdravi protin, putiko, trganje, odprte rane in zastarele bolezni v nogah, spolske bolezni, kraste, gobe, lešaje na životu in v licu, in sifilitične bule.

Posebno dober je pri bolnih jetrih, pri hemoroidah, pri rumenici, okrepeča slabe žile, odpravi bolečine v rokah in nogah, v želodcu, zapreje v spodnjem telesu, polucije, tok pri ženskah itd.

Bolezni, kakor škrofeljne, bule in enake odpravijo se hitro in dobro, če se ta čaj skoz več časa pije, ker ima to moč, da vse rezveže, in na vodo žene.

Pravega izdeluje le

Franc Wilhelm. v Neunkirchen pri Dunaju.

En zavitek, na 8 kosov razdeljen, po zdravniškem ukazu pripravljen, z navodom v raznih jezikih, velja 1 gl in 10 kr. za zavoj.

Svarilo. Varovati se je ponarejenih reči, in zmirom se mora zahtevati „Wilhelmov kričistilni čaj zoper protin“, ker se izdeluje več takih ponarejenih čajev zoper protin in putiko, pred kterimi vsacega svarimo.

Pravi Wilhelmov kričistilni čaj zoper protin in putiko imajo na prodaj:

(5)

Peter Lasnik v Ljubljani,

Anton Leban, lekar v Postojni, Karl Šavnik, lekar v Kranji, Fr. Wacha, lekar v Metliki, Dom-Rizzoli, lekar v Novem mestu.

Zoper

protin in putiko

je dobro zdravilo zelišna voda, ki se imenuje

basorin,

ki je potrjena od cesarja, in jo izdeluje

Franc Wilhelm, lekar v Neunkirchen.

To zdravilo so zdravniki pregledali in potem je dobilo od cesarja Franca Jožefa I. posebne pravice. S to vodo se mora človek od zunaj trdo pomazati (poribati), ter ima moč, da trganje ustavi, kri pomiri, bolečine utiši, ter je dobro zdravilo zoper slabe živce, zoper slabost in bolečine v udih, zoper protin, trganje, putiko, glavobol, omotico, bučenje v ušesih, bolečine v križu, zoper slabe in utrujene noge, (posebno dobro za gojzdarje, vojake); tudi če človeka v straneh bode, če ga trga v nogah, in enakih bolečinah je ta voda dobra za mazanje.

Flašica z zdravniškim navodom in z zavitkom vred velja 1 gl. 20 kr.

Na prodaj jo ima

(6)

Peter Lasnik v Ljubljani.